

A Fővárosi Ítéltábla a Réti, és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Réti László ügyvéd) által képviselt Magyar Nemzeti Bank (1054 Budapest Szabadság tér 8-9.) felperesnek, a Bihary, Balassa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihary Tibor ügyvéd) által képviselt Magyar Cetelem Bank Zrt. (1062 Budapest, Teréz krt. 55-57.) alperes ellen, szerződéses kikötések tisztességtelensége iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2015. május 28. napján kelt 30.G.41.348/2015/7. sorszámú ítélete ellen, az alperes részéről 8. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az első fokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és

az áruvásárlási kölcsön nyújtására vonatkozó, 2010. október 1. napjától 2013. január 31. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., 4.6.5., 8.10., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5 - 2.6. pontja;

az áruvásárlási kölcsön nyújtására vonatkozó, 2013. február 1. napjától 2013. március 28. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3, 4.7.5, 8.10, 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

az áruvásárlási kölcsön nyújtására vonatkozó, 2013. március 29. napjától 2013. november 28. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.10., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

az áruvásárlási kölcsön nyújtására vonatkozó, 2013. november 29. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.10., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

az áruvásárlási kölcsön nyújtására vonatkozó, 2014. március 15. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.10., 9.4. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7. - 4.8., VI/2.1. - 2.2., VI/2.4 - 2.5 pontja;

a személyi kölcsön nyújtására vonatkozó, 2010. szeptember 1. napjától 2013. január 31. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., 4.6.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a személyi kölcsön(ingatlanfelújítási kölcsön) nyújtására vonatkozó, 2013. február 1. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a személyi kölcsön nyújtására vonatkozó, 2014. március 15. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7. - 4.8., VI/2.1. - 2.2., VI/2.4. - 2.5. pontja;

a személyi kölcsön (ingatlanfelújítási kölcsön) nyújtására vonatkozó, 2010. szeptember 1. napjától 2013. január 31. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., 4.6.5., 8.7., 9.5. pontja Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a személyi kölcsön (ingatlanfelújítási kölcsön) nyújtására vonatkozó, 2013. február 1. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a személyi kölcsön (ingatlanfelújítási kölcsön) nyújtására vonatkozó, 2014. március 15. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7. - 4.8., VI/2.1. - 2.2., VI/2.4. - 2.5. pontja;

a Cetelem Áthidaló Kölcsön nyújtására vonatkozó, 2010. szeptember 1. napjától 2013. január 31. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., 4.6.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a Cetelem Áthidaló Kölcsön nyújtására vonatkozó, 2013. február 1. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a Cetelem Áthidaló Kölcsön nyújtására vonatkozó, 2014. március 15. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7. - 4.8., VI/2.1. - 2.2., VI/2.4. - 2.5. pontja;

A Cetelem Mentőöv Hitel nyújtására vonatkozó, 2010. szeptember 1. napjától 2013. január 31. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., 4.6.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a Cetelem Mentőöv Hitel nyújtására vonatkozó, 2013. február 1. napjától 2014. március 14. napjáig hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja;

a Cetelem Mentőöv Hitel nyújtására vonatkozó, 2014. március 15. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.5. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 3.5., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7. - 4.8., VI/2.1. - 2.2., VI/2.4. - 2.5. pontja pontja;

az Adósságrendező Kölcsön nyújtására vonatkozó, 2014. február 28. napjától kezdődően, jelenleg is hatályos Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., 4.7.5., 8.7., 9.4. pontja, Hitel Üzletszabályzat 3.2., 3.3., 6.1. pontja, Általános Üzletszabályzat II/4.7., VI/2.1. - 2.2., VI/2.5. - 2.6. pontja

tisztességtelenségének és ezen alapuló érvénytelenségének megállapítását, valamint az alperesnek az első fokú perköltésben való marasztalását mellőzi. Az alperes által megtérítendő kereseti illeték összegét 750.000 (hétszázötvenezer) forintra leszállítja azzal, hogy a további 750.000

(hétszázötvenezer) forint kereseti illetéket az állam viseli. Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 500.000 (ötszázezer) forint + ÁFA mértékű elsőfokú részperköltséget. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 1.250.000 (egymillió-kétszázötvenezer) forint másodfokú részperköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes közérdekű keresetében a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: Fkrtv.) 4. § (1) és (2a) bekezdése, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésére vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: Elszámolási tv.) 36. § (4) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes által a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződéseiben és az Fkrtv. 1. § (1a) bekezdése szerinti fogyasztói kölcsönszerződéseiben – Áruvásárlási kölcsön (Fogyasztási kölcsön), Személyi kölcsön, ezen belül Ingatlanfelújítási kölcsön is, Cetelem Átadó Hitel, Cetelem Mentőöv Hitel és Adósságrendező kölcsön – alkalmazott általános szerződéses feltételekben és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben szereplő, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó, a keresetben tételesen megjelölt szerződéses kikötések tisztességtelenek és érvénytelenek. Kérése indokálul előadta, hogy a per tárgyát azon általános szerződési feltételek képezik, melyek 2010. november 26-át követően az Fkrtv. hatályba lépésig kerültek alkalmazásra, majd a 2010. november 26-át megelőzően alkalmazott általános szerződési feltételekben 2010. november 26-át követő módosításainak minősülnek és amelyekben szerepel egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést (együtt: hiteldíj-emelés) lehetővé tevő szerződéses kikötés. Állította, hogy a per tárgyát képező kikötések nem felelnek meg az Fkrtv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Szerinte a kereseti kérelem nem felel meg a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, továbbá olyan szerződéses feltételeket foglal magába, amelyek nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá, illetve megfelelnek a jogszabályoknak. Hangsúlyozta, hogy a bíróságnak az Fkrtv. 4. § (1) bekezdésén kívül figyelemmel kell lennie egyéb jogszabályi előírásokra [Hpt., 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet (továbbiakban: Ok-lista rendelet)], az Alkotmánybíróság és a bíróságok gyakorlatára.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította a módosított keresetbe foglalt – az elsőfokú ítélettel érintett – valamennyi feltétel tisztességtelenségét és érvénytelenségét. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek bruttó 711.200 forint perköltséget, valamint az állam javára külön felhívásra – a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt – 1.500.000 forint illetéket. Az ítélet indokolása szerint a részleges permegszüntetést követően fenntartott kereseti kérelem tárgyát képező általános szerződési feltételek kivétel nélkül az Fkrtv. hatálya alá tartoznak. A szerződéses kikötéseket nem lehet megszorítóan értelmezni, így a jelen perben vizsgálható kikötések fogalmába kizárólag az Fkrtv. 4. § (1) bekezdése szerinti tárgyi hatály körén kívül eső, tehát a fogyasztó számára semminemű tehernövekedést nem eredményező feltételek, továbbá az Elszámolási tv. 32/A. § (6) bekezdése szerinti tartalmú rendelkezések nem tartoznak bele.

Az utóbbival kapcsolatban kifejtette, hogy egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő kikötés az a kikötés is, amely a referencia-kamaton kívül a hiteldíj megállapításánál más, a pénzügyi intézménytől nem független tényező is szerepel, vagy az egyes független tényezők egymáshoz képesti figyelembe vételi súlya nem egzaktul meghatározott. Álláspontja szerint a felperes azon kérelme, hogyha a bíróság az egyes kikötések vizsgálatakor olyan rendelkezéseket észlel, amelyek a keresettől történő részbeni elállást követően is a kereseti kérelem részét képezik és tartalmuk alapján a fogyasztóra nézve nem eredményeznek tehernövekedést, azt állapítsa meg és ne nyilvánítsa érvénytelenné, teljesíthetetlen kérelem. A bíróságnak nincs olyan kötelessége, hogy egy általános felperesi nyilatkozat alapján a szerződési feltételek közül kiválogassa azokat, amelyek „benne maradtak” a kivonatokban és a fogyasztó számára nem eredményeznek tehernövekedést. Hangsúlyozta, hogy mindez elsődlegesen a felperes (nem a bíróság vagy az alperes) feladata volt a kereset előkészítése során.

Az elsőfokú bíróság döntése meghozatala során az Fkrtv. és az Elszámolási tv. vonatkozó rendelkezésein túl figyelemmel volt a régi és új Ptk., a Hpt., a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, az Ok-lista rendelet szabályaira, valamint a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK. véleményére és a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatára. Hangsúlyozta – utalva a PK. véleményben foglaltakra –, hogy a Hpt. illetve az Ok-lista rendelet csupán egy keretszabályozást ad, melyet a pénzügyi intézmény tölt meg tartalommal. Kiemelte, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó kikötés annak ellenére minősülhet tisztességtelennek, hogy nem ütközik jogszabályba. A Magatartási Kódex nem jogszabály, így a kívül álló szerződő félre és a bíróságra nem tartalmaz kötelező rendelkezést, melyből az következik, hogyha az általános szerződési feltételben szereplő oklista megfelel a Magatartási Kódexben foglaltaknak, az nem zárja ki ezen feltételek tisztességtelenségének vizsgálatát és esetlegesen annak megállapítását. Nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy az egyes hatóságok milyen megállapításokat tesznek az alperesi tevékenységről, szabályozásról.

Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a jogalkotó az Fkrtv. 4. § (1) bekezdésében írt elvek között nem állított fel sorrendet, azok egymással egyenértékűek, bármelyik elv sérelme esetén megállapítható a keresettel érintett szerződéses kikötés érvénytelensége. Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a keresettel érintett kikötések megfelelnek-e az átláthatóság elvének. Az elv értelmezésével kapcsolatban utalt a PJE indokolásának 3/2. pontjába foglaltakra, míg az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ügyben hozott ítéletére hivatkozással kiemelte, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határozniuk a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását, azokból egyértelműen ki kell tűnni, hogy az oklistában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére; azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz – a ténylegesség az arányosság elvének betartása esetén – lehetővé, illetve milyen mértékű csökkenést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Az átláthatóság követelménye körébe tartozik, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és esetlegesen fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben. Tehát a szerződéskötéskor felmérhetőnek, az egyoldalú szerződésmódosítást követően pedig ellenőrizhetőnek kell lenni a fogyasztó számára a hátrányos szerződésmódosítás indokoltságának, arányának és mértékének. Az elsőfokú bíróság utalt továbbá a C-472/10. számú („Invitel”) és a C-92/10. számú („RWE Vertieb”) ügyekre. Az átláthatóság elvéhez szorosan kapcsolódó egyértelmű és érthető megfogalmazás elvével kapcsolatban kiemelte, hogy önmagában az Ok-lista rendeletnek megfelelő általános jellegű fogalmaknak az általános szerződési feltételekbe történő átültetése nem jelenti ezen elvek érvényesülését, azokat a pénzügyi szolgáltatónak részletes tartalommal kell kitöltenie. Egyebekben utalt a PJE indokolására. Kifejtette álláspontját az Fkrtv. 4. § (1) bekezdésébe foglalt további elvek értelmezésével kapcsolatban is.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az ÁSZF 1-89. kivonatába foglalt kikötések tekintetében nem érvényesül az átláthatóság elve, ugyanis azok a fogyasztó részére nem nyújtanak olyan információt, amelyből előre látható, hogy milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő

áthárítására. A feltételekből csak az állapítható meg, hogy az alperes által meghatározott ok, vagy okok beállta esetén a fogyasztó terhei növekednek. Az elsőfokú bíróság az alperes által alkalmazott fogalmakat sem találta a fogyasztó számára világosnak és érthetőnek, ezáltal az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve is sérült. Az egyoldalú módosítás okaként nevesített fogalmak nem kellően részletezőek, általános jellegűek, a fogyasztó számára semmilyen információt nem tartalmaznak a fizetési kötelezettségek esetleges változásáról, ezáltal nem világosak, nem érthetőek. A lakossági kölcsönök kockázatának változása, „így az Adósok, illetve kölcsönügylet más kockázati kategóriájába történő átsorolása, vagy az azonos kockázati kategóriába tartozó kölcsönügyletek, illetve ügyfelek kockázatának változása” kitétel nem tartalmaz arról információt, hogy mi eredményezi a kölcsönügylet átsorolását, illetve a II. fordulat esetében pedig nem tűnik ki, hogy a változás konkrétan milyen okokra vezethető vissza. A vis maior fogalmába tartozó esetek taxatív meghatározása nem lehetséges, így önmagában annak egyoldalú módosítási okként való kikötése nem helytálló, ugyanis az alperes ilyen körülményre alapítottan saját érdeksérelmét a másik szerződő félre, a fogyasztóra hárítja át, ezért az a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen. A vis maior mint egyoldalú módosítási ok kikötése és alkalmazása a polgári jog alapelveivel is ellentétes.

Az elsőfokú bíróság az ügyvédi munkadíj viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint döntött, melynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alkalmazásával, a felperesi díjigény 10%-ára mérsékelte, figyelemmel a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységre. Kiemelte, hogy a terjedelmes kereset túlnyomó része a kivonatok szövegének szó szerinti idézése, a kikötéseket érintő indokolás a korábbi ilyen tárgyú nyilatkozatának teljes mértékben történő megismétlése. Az alperest a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján az állam javára.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes élt fellebbezéssel, melyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a támadott kikötések tisztességtelenségének és érvényességének megállapítását indítványozta a felperes perköltség megfizetésére történő kötelezése mellett.

Fellebbezése indokolásának 1. pontjában arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint a támadott kikötések közül az Fkrtv. 4. § (1) bekezdésének hatálya alá kizárólag a késedelmi kamatok tekintetében valamennyi hitelterméknél alkalmazott ÁSZF 4.5.1.3 pontja, a díj és költségek vonatkozásában az ÁSZF 4.6.1-4.6.2. pontja tartozik. Előadta, hogy a felperes által sem vitatottan ezek a kikötések megfelelnek a Magatartási Kódex rendelkezéseinek, továbbá előírásainak betartását a Felügyelet ellenőrizte és megkövetelte. Sem a Hpt. 210. § (5) bekezdése, sem a felperes gyakorlata alapján nem volt lehetősége eltérni a Magatartási Kódextól, így a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján ezen rendelkezések tisztességtelensége nem vizsgálható, azok alkalmazására őt a törvény kötelezte. A jogszabály a kikötés szövegét ugyan nem írja elő, csupán utal a Magatartási Kódex normáira. E tekintetben az ítéleti tényállást iratellenesnek találta, továbbá szerinte az elsőfokú bíróság megsértette indokolási kötelezettségét, amikor e kérdésben kifejtett jogi érvelését figyelmen kívül hagyta.

Az alperes a fellebbezése 2. pontjában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság olyan rendelkezéseket is vizsgált és megállapította a tisztességtelenségüket, amelyek még tág értelemben sem tartoznak az Fkrtv. tárgyi hatálya alá. Hangsúlyozta, hogy a felperes keresetlevele mellékletében kb. 740 oldalnyi szerződésszöveget tett a per tárgyává és 89 különböző időállapotra hivatkozva idézi a szerinte tisztességtelen kikötéseket, amelyek az érintett szerződésekben teljesen azonosak. Ezáltal a több mint 1.300 oldalas keresetlevél és bonyolult felperesi, valamint ítéleti levezetés indokolatlan és értelmezhetetlen. A felperesnek a feltételek tárgyi hatályának vizsgálatára vonatkozó kérelmével kapcsolatban megismételte az első fokú eljárásban tett felvetéseit: sérült a Pp. 3. § (1)-(2) bekezdésében írt keresethez kötöttség elve, a kereset nem meríti ki teljes körűen a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakat, illetve tartalmaz-e határozott kérelmet? Megítélése szerint a

kereset pontosításának kötelezettségét a felperes helyett a bíróság végezte el, ami szintén az eljárási szabályok megsértését jelenti. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a fent írt három kikötés kivételével a támadott kikötések közvetlenül sem érintik az egyoldalú szerződésmódosítás okait szabályozó rendelkezéseket és tág értelemben sem tekinthetők az Fkrtv. tárgyi hatálya alá tartóznak, utalva a Kúria Gfv. VII.30.035/2015/5. számú ítéletére. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság számos, a fogyasztók számára előnyt, kedvezményt, jogot biztosító kikötést is tisztességtelennek minősített a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése ellenére; ezen rendelkezések tisztességtelenségére és semmisségre azonban a felperes nem hivatkozhat.

Az egyes kikötésekkel kapcsolatban az alábbiakra hivatkozott: az Általános Üzletszabályzat I/1.6. pontjában (1-13.; 19-31; 36-48.; 53-64.; 69-75.; 85-89. számú kivonatban) írt üzletszabályzat módosítás nem azonos az Fkrtv. értelmében tett egyedi szerződésmódosítással, hanem minden egyéb tárgykört is átfogó általános keretszabály, amely a jövőben megkötendő szerződésekre is vonatkozik. A törvény hatálya alá nem vonható, tisztességtelensége értelmezhetetlen. A 2014. március 15-től hatályos kiegészítő szövegrésze (14-18.; 32-35.; 49-52.; 65-68.; 76-80. számú kivonat) pedig az Fkrtv. és a Hpt. által meghatározott szabályozási kereteket rögzíti. Megjegyezte, hogy ezen rendelkezés megfelel a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXVII. törvény ma hatályos - az úgynevezett Fair Bank törvénnyel kiegészített – 17/B. § (1) bekezdése előírásainak –, így a tisztességtelensége emiatt sem értelmezhető.

Az Általános Üzletszabályzat II/4.6. pontjában írt kikötések „üres” utaló szabályok, semmiféle egyoldalú szerződésmódosítási jogot nem állapítanak meg, tisztességtelenségük értelmezhetetlen. Az egyoldalú módosítási jogot nem az Általános Üzletszabályzatban, hanem az egyedi szerződésekben szabályozza, illetve az egyoldalú szerződésmódosításhoz társítható hirdetményi értesítésre, illetve adósi felmondásra vonatkozik, azonban ezen rendelkezések az adós számára kedvezőek, így tisztességtelennek és érvénytelennek nyilvánítása Ptk. 209/A. §-a utolsó mondata értelmében nem lehetséges, mivel semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni. Kifogásolta, hogy az ítélet nem adta indokát annak, hogy a referencia-kamatlábban alapuló egyoldalú módosítást lehetővé tevő kikötés milyen okból tisztességtelen.

Az Általános Üzletszabályzat II/4.7. pontja (14-18.; 32-35.; 49-52.; 65-68., 76-80. számú kivonat) az ügyfél számára kedvező tartalmú, ennek ellenére az ítélet a tisztességtelen kikötések közé sorolta.

Az Általános Üzletszabályzat II/4.7., illetve II/4.8. (1-89. számú kivonat) számú kikötések a bármilyen okból bekövetkezett módosításoknak az üzletszabályzaton való átvezetésére vonatkoznak, míg a VI/2.1. számú kikötés semmilyen módon nem köthető az egyoldalú szerződésmódosításhoz, a mindkét felet megillető általános felmondási jogot és annak a Ptk. szerinti következményeit rögzítik. A Hitel-üzletszabályzat 3.2. pontja (1-89. számú kivonat) a kölcsön utáni ügyleti kamat felszámíthatóságát és a napi kamatszámítás alapjait rögzíti, amely szintén nem kapcsolódik az egyoldalú szerződésmódosításához, másrészt jogi szempontból aggálymentes, a kölcsön után a régi Ptk. 523. § (2) bekezdése alapján is kamat járt, a kamat pedig nem tekinthető tisztességtelennek.

A Hitel-üzletszabályzat valamennyi kivonatban egyező 3.3. pontjának teljes hiteldíj elemeit meghatározó, illetve a teljes hiteldíj elhelyezkedésére utaló megállapítása szintén nem tartozik a törvény hatálya alá, így tisztességtelensége értelmezhetetlen (1-13.; 19-31.; 36-48.; 53-64.; 69-75.; 85-89. számú kivonat; ugyanez a szöveg 14-18.; 32-35.; 49-52.; 65-68.; 76-80. számú kivonatokban 3.5. pont alatt), szó szerint megegyezik az Általános Üzletszabályzat II/4.6. pontjának 3-4. mondatával. Ezen rendelkezések az ügyfélre kedvezőek, tisztességtelenségük és érvénytelenségük nem állapítható meg.

A Hitel-üzletszabályzat 3.4. pontja (1-13.; 19-31.; 36-48.; 53-64.; 69-75.; 85-89. számú kivonat; ugyanez a szöveg a 14-18; 32-35.; 49-52; 65-68.; 76-80. számú kivonatban 3.6. pont) nem függ össze az egyoldalú szerződésmódosítással, másrészt a Ptk-val összhangban a késedelem esetére fizetendő késedelmi kamat felszámítását teszi lehetővé.

A Hitel-üzletszabályzat 3.5. pontja (14-18.; 32-35.; 49-52.; 65-68.; 75-80. számú kivonat) egyrészt tényt közöl, másrészt az egyoldalú szerződésmódosításhoz társítható és az ügyfél felmondási jogára vonatkozó rendelkezés az adós számára kedvező (felmondási jog és díjmentesség biztosítása), így

tisztességtelennek és érvénytelennek nem nyilvánítható.

A Hitel-üzletszabályzat 6.1. pontja (1-13.; 19-31.; 36-48.; 53-64.; 69-75.; 85-89. számú kivonat) az adóst bármilyen okból megillető felmondás jogát rögzíti, míg más szerződésekben (14-18.; 32-35.; 49-52.; 65-68.; 76-80. számú kivonat) szereplő kiegészítése technikai szabályt tartalmaz.

Az Általános Szerződési Feltételek 3.1. pontja (1-89. számú kivonat) a kölcsön utáni kamat felszámíthatóságát, a napi kamatszámítás módját rögzíti a Hitel-üzletszabályzat 3.2. pontjával azonos tartalommal. A 4.3.1. pont (1-89. számú kivonat), a 4.4.1. pont (9-89. számú kivonat), a 4.5.1.1. pont (1-89. számú kivonat) egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogot nem alapít, szintén nem tartozik az Fkrtv. tárgyi hatálya alá. Az utóbbi pont a Ptk-val összhangban a késedelem esetére fizetendő késedelmi kamat felszámítását teszi lehetővé a Hitel-üzletszabályzat 3.4. pontjával azonos módon.

Az Általános Szerződési Feltételek 4.5.1.3. pontját (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.6.1.3. pont), a 4.6.1. pontját (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.7.1. pont), továbbá 4.6.2. pontját (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.7.2. pont) az alperes a törvény hatálya alá tartozónak tekintette. A 4.5.1.3. pontba foglalt ok-lista megegyezik Hpt. 210. § (5) bekezdésén keresztül kötelezően alkalmazandó Magatartási Kódex ügyfélkockázat-változásra vonatkozó ok-lista terminológiájával, a 4.6.1. pont tartalmilag megfelel a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény jelenleg hatályos a Fair Bank törvénnyel kiegészített 17/E. §-ának, korábban ugyanez a szabály az árazási elvek kötelező tartalmi elemeként a Hpt. 210. § (4) bekezdésében szerepelt. A szerződésszövegek a jogalkotó korábbi és jelenlegi akaratának megfelelnek, így a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében tisztességtelenségük nem vizsgálható.

Az Általános Szerződési Feltételek 4.5.2.1. pontja (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.6.2.1. pont), 4.5.3.1. pontja (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.6.3.1. pont) 4.6.3. pontja (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.7.3. pont), 4.6.5. pontja (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 4.7.5. pont) és a 7.3. pontja (1-89. számú kivonat) egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogot nem állapít meg, így a nem tartozik a Fkrtv. tárgyi hatálya alá.

Az Általános Szerződési Feltételek 8.10. pontja (1-89. számú kivonat, egyes kivonatokban 8.7. pont) az ügyfél általános felmondási jogát rögzítő kikötés nem csupán egyoldalú szerződésmódosítás esetén alkalmazandó, tisztességtelensége értelmezhetetlen.

Az Általános Szerződési Feltételek 9.5. pontja (1-84. számú kivonat, míg a 85-89. számú kivonatokban 9.4. pont) a szerződés részévé tett szabályzatokra, az irányadó jogra utal, amely egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogot nem alapít.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, az alperes per költségekben történő marasztalása mellett. Ügyvédi munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a korábban csatolt megbízási szerződés alapján, mérlegeléssel kérte megállapítani.

Nem osztotta az alperes álláspontját, miszerint a per tárgyává tett kikötések tisztességtelensége a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében nem vizsgálható, mert azok a Hpt. 210. § (5) bekezdésben írt előírásoknak megfelelnek. Azzal érvelt, hogy a Hpt. nem írja elő a Magatartási Kódex szövegének átvételét, tehát attól el lehet térni. Mivel az alperes által alkalmazott szerződéses feltételeket nem jogszabály állapította meg, tehát a Ptk. 209. § (6) bekezdése alkalmazható. Az, hogy valamely kikötés megfelel a Magatartási Kódexben foglaltaknak, nem zárja ki, hogy a bíróság a rendelkezés tisztességtelenségét vizsgálja. E körben utalt a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK véleményének 5. pontjára. Nem vonta kétségbe, hogy keresetében nagy terjedelmű szöveget tett a per tárgyává, azonban az az alperes korábbi adatszolgáltatásán alapul. Nem találta helytállónak az alperesnek azt az aggályát, hogy a keresetlevél nem felelt meg a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontjának, a keresetlevélbe foglalt táblázatból kérelme egyértelműen megállapítható. Nem osztotta azt az alperesi álláspontot sem, hogy peresített kikötések közül csupán háromra terjedne ki az Fkrtv. tárgyi hatálya. Hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria álláspontjára, miszerint az Fkrtv. tárgyi hatálya kiterjesztően értelmezendő: az egyoldalú módosításról szóló rendelkezés a hozzá kapcsolódó valamennyi releváns kikötéssel együtt

egyetlen általános fogyasztói feltételnek minősül, így idetartozik az egyoldalú szerződésmódosításról szóló értesítés és az azzal kapcsolatos felmondás is.

A fellebbezés részben alapos.

Az Elszámolási tv. 36. § (2) bekezdése értelmében a bíróság az eljárásban kizárólag azt vizsgálja, hogy a Felügyelet által tisztességtelennnek tartott szerződéses kikötés az Fkrtv. 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e. Ez utóbbi alapján pedig akkor minősül tisztességesnek a szerződéses kikötés, ha egyaránt megfelel

- a) az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára világos, érthető;
- b) a tételes meghatározás elvének: az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista kimerítő jellegű felsorolást tartalmaz;
- c) az objektivitás elvének: az egyoldalú módosítás feltételei objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek nincs módja a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni;
- d) a ténylegesség és arányosság elvének: az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen és a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra;
- e) az átláthatóság elvének: a fogyasztó előre láthatta, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására;
- f) a felmondhatóság elvének: a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát, továbbá
- g) a szimmetria elvének: nem zárja ki, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön.

E két rendelkezés egybevetéséből következően a perben a bíróság feladata annak megítélésére korlátozódik, hogy a keresetben megjelölt egyes kikötések mindenben megfelelnek-e az említett követelményeknek. Ennek megítélése során – éppen a perre irányadó speciális anyagi jogi szabály miatt – nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy egyébként jogszabály előírásának megfelelőek-e [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 209. § (6) bekezdés; 2014. évi V. törvény (Ptk.) 6:102. § (4) bekezdés], de annak sem, hogy a Magatartási Kódex-szel összhangban állnak-e, netán azzal szövegszerű egyezést mutatnak. Az ítéltábla a fellebbezés azon érvével kapcsolatban, miszerint azért nem volt vizsgálható a kikötések tisztességtelensége, mert azokat a Hpt. 210. §-a előírásainak megfelelően határozta meg, rá kíván még mutatni, hogy az említett törvényhely nem olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a jogszabály erejénél fogva a szerződés részévé válnak, az olyan keretszabály, amely alapján maguknak a pénzügyi szolgáltatóknak kell megalkotniuk a fogyasztóvédelmi szempontoknak is megfelelő általános szerződési feltételeiket. Az ennek keretei között meghatározott szerződési kikötések tehát nem minősülnek sem jogszabály által megállapítottaknak, sem jogszabály előírásának megfelelően meghatározottaknak, ezért azoknak ez okból sem kizárt a vizsgálata abból a szempontból, hogy kielégítik-e az Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdése által támasztott követelményeket. Emiatt az alperes fellebbezése 1. pontjában kifejtett érvelés az első fokú ítélet jogszabálysértő voltának megállapításánál nem volt figyelembe vehető, ezért megalapozatlanul minősítette az alperes az első fokú ítéletet anyagi jogszabályt sértőnek.

Ugyancsak tévesen kifogásolta az alperes a fellebbezése 2. pontjában a kereseti kérelemhez kötöttség sérelmét, illetve a határozott kereseti kérelem hiányának figyelmen kívül hagyását. A felperes a keresetlevelét olyan módon szerkesztette meg, amely az olvasótól fokozott figyelmet és jelentős szellemi energia ráfordítást igényel annak megállapításához, hogy mely hiteltermék esetében alkalmazott blanketta feltételek mely időállapotában, mely szabályozási szint melyik szerződéses kikötésének tisztességtelenség miatti semmisségének megállapítását kéri, azonban a keresetlevelé tartalma alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a kereset mire irányul.

Önmagában az a körülmény, hogy a kereset tartalmaz alaptalan kérelmeket is, nem érinti a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontja követelményének kielégítését még akkor sem, ha a felperes – a keresettől való részleges elállás helyett – maga kéri, hogy amennyiben alaptalan kérelmei lennének, azt utasítsa el a bíróság.

A keresetlevélnek a fellebbezés által is sérelmezett módon történő megszerkesztésével, illetve a felperesi képviselő keresetpontosítási hajlandóságának hiányával kapcsolatos perviteli nehézségek nem a keresetlevél kötelező tartalma körében, hanem a perköltség mértékének megállapításánál bírnak jelentőséggel.

Alaptalanul kifogásolta továbbá az alperes a kereseti kérelemhez kötöttség elvének sérelmét is. Megállapítható ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság döntése a felperes – módosított – keresetéhez igazodik, azt a kiegészítő ítélettel együtt kimeríti, illetve azon nem terjeszkedik túl.

Az alperes azt nem tette vitássá, hogy az Általános Szerződési Feltételek 4.5.1.3. (4.6.1.3.), 4.6.1. (4.7.1.) és 4.6.2. (4.7.2.) pontjai a törvény hatálya alá tartoznak. Arra pedig helyesen mutatott rá a fellebbezése 2. pontjában, hogy a keresettel perbe hozott szerződési kikötések nem mindegyike tartozik az Fkrtv. törvény 6. § (2) bekezdése, illetve az Elszámolási törvény 36. § (2) és (3) bekezdései bekezdése hatálya alá. Az Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdése ugyanis kizárólag az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződések kikötései tisztességtelenségének szempontjait határozza meg, és ezek közül is csupán azoknak, amelyek egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést tesznek lehetővé. Ezért mindazon további kikötések érvénytelenségének megállapítására, amelyek – akár a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése, akár a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése szerint – tisztességtelenségnek minősülnek, a jelen eljárásra irányadó különös anyagi jogi szabályokra figyelemmel e közérdekű perben nem kerülhet sor. Ebből pedig az következik, hogy az ilyen, az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések körén kívül eső ügyleti rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálata mellőzendő, az ezek tekintetében előterjesztett keresetet pusztán azon okból kell – további vizsgálat nélkül – elutasítani, hogy az Elszámolási törvény 36. § (2) bekezdése alapján a bíróság vizsgálatának kizárólagos körébe nem tartoznak.

A másodfokú bíróság egyetértett a fellebbezéssel abban, hogy az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.6.3., valamint 4.6.5. pontja (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonat), a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.7.3., valamint 4.7.5. pontja (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat), az áruvásárlási kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 8.7. pontja (19-89. kivonat), illetve az Áruvásárlási kölcsönnél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 8.10. pontja (1-18. kivonat), az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 9.5. (1-13., 19-84. kivonat), illetve az áruvásárlási kölcsönnél és az Adósságrendező Kölcsönnél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 9.4. (14-18. 85-89. kivonat) pontja, a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Hitel Üzletszabályzat 3.2. pontja (1-89. kivonat), 3.3. pontja (1-89. kivonat), valamint 3.5. és a 6.1. pontjainak mindkét különböző szövege, az Adósságrendező Kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonatok szerinti szövegű II/4.7. pontja, továbbá a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat 1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75., 85-89. kivonat szerinti II/4.7., illetve az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat szerinti II/4.8. pontja, a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.1.,VI/2.2., pontjai (1-89. kivonat), az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.4. pontja (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), illetve a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.5. pontja (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), továbbá az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél

alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.5. pontja (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), illetve a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.6. pontja (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat) nem tartoznak a jelen eljárás keretei közé. E rendelkezések nem teszik lehetővé az alperes számára a kamatok, költségek, díjak egyoldalú módosítását, ezekhez kapcsolódó ügyleti feltételeket nem tartalmazzak.

Önmagában az a körülmény, hogy egy adott kikötésben szerepelnek az Adós(ok)/ügyfél számára kedvezőtlen módosítás szövegrészek, illetve a módosítani, megváltoztatni, felemelni; kamat, költség vagy díj kifejezések, nem jelenti egyben azt is, hogy ezek a szerződési feltételek lehetővé tennék a szerződésnek a kamat, költség, illetve díj tekintetében történő, a fogyasztóra hátrányos egyoldalú módosítását. Azok a feltételek maguk nem tesznek lehetővé a Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott körben egyoldalú szerződésmódosítást, amelyek csupán a – más, lentebb tételesen is értékelésre kerülő feltételek által lehetővé tett – fogyasztók számára kedvezőtlen, a kamatot, költséget, díjat érintő módosításokra irányadó szubszidiárius szabályokra, továbbá e módosítások közlésére (közvetételére) vonatkoznak. Különösen nem lehet ilyennek tekinteni a kamat – szerződéstől függően – fix vagy változó jellegére való utaló; a kamat, költség és díj felszámítására, illetve meghatározásának módjára, a Hirdetmény módosításának lehetőségére és a megváltozott kondíciók hatályára vonatkozó szabályokat tartalmazó; a felmondás lehetőségét és annak jogkövetkezményeit; vagy azt szabályozó rendelkezéseket, hogy a kamat, költség és díj a teljes hiteldíj része; miként az új díj vagy költség bevezetését, illetve kamat-, díj- és költségelemek számítási módjának fogyasztóra hátrányos egyoldalú módosítását kizáró rendelkezést sem.

Az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.6.3. pontja (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonat), illetve a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.7.3. pontja (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat) a fogyasztó számára kedvezőtlen módosítás tekintetében kizárólag a közvetlen közlés és a hirdetményi úton való közzététel kötelezettségére vonatkozó kötelezettségvállalást tartalmaz.

Az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.6.5. pontjának (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonat), illetve a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.7.5. pontjának (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat) utaló szabálya csupán azt rögzíti, hogy a szerződésmódosításra egyebekben a hitelezésre vonatkozó speciális, valamint az Általános Üzletszabályzat, továbbá a kógens jogszabályok irányadók.

Az Áruvásárlási kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 8.7. pontja (19-89. kivonat), valamint az Áruvásárlási kölcsönnél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 8.10. pontja (1-18. kivonat) az adóst a kölcsönjogviszonynak – a teljes tartozás megfizetése mellett – egyoldalú felmondására jogosítja fel.

Az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 9.5. pontja (1-13., 19-84. kivonat), illetve az Áruvásárlási kölcsönnél és az Adósságrendező kölcsönnél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 9.4. pontja (14-18., 85-89. kivonat) olyan utaló szabályt tartalmaz, amely a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az üzletszabályzatok, a Hirdetmény, valamint a megjelölt jogszabályok alkalmazását rendeli.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Hitel Üzletszabályzat 3.2. pontja kamat és költség felszámításáról, valamint a kamatszámítás módjáról rendelkezik.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Hitel Üzletszabályzat 3.3. pontjának első két mondata (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve egésze (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) azt tartalmazza, hogy mi a teljes hiteldíj tartalma, illetve annak közzétételi helye.

A 3.3. pont 4-6. mondata (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve a 3.5. pont (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) 2-4. mondata az alperesnek a kamatot, díjat és költséget érintő, a fogyasztó számára kedvezőtlen módosítások közzétételére, az ügyfelek erről való közvetlen

értesítésére, illetve az elektronikus hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettségét írja elő. Az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Hitel Üzletszabályzat 3.5. pontjának (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) 1. mondata azt a ténymegállapítást tartalmazza, hogy a kamat a szerződés rendelkezésének függvényében vagy fix vagy változó, míg 5. mondata a díj- és költségmentes felmondás lehetőségét szabályozza a szerződésből fakadó kamat, díj és költség terhei fogyasztó számára kedvezőtlen módosítása esetére.

A 6.1. pont az ügyfél azonnali hatályú felmondásának lehetőségéről rendelkezik a tartozás megfizetése esetére, illetve a 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat szerinti kikötésbe iktatott további mondata azt rögzíti, hogy a hitelszerződés felmondása az e szerződés alapján kötött további szerződéseket is megszünteti.

Az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat II/4.7. (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) pontja új díj, illetve költség bevezetését, valamint a kamat-, díj- vagy költségelemek számítási módjának a fogyasztó számára kedvezőtlen módosítását kizáró rendelkezés.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat II/4.7. (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat II/4.8. (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) pontja nem a kamat, költség és díj egyoldalú emelését, hanem a Hirdetmény megváltoztatását teszi lehetővé annak kimondása mellett, hogy főszabályként e változtatások csupán a hatályba lépésüket követően megkötött szerződéseknél alkalmazhatók. Ez utóbbi rendelkezésre figyelemmel még a Hirdetmény olyan módosítása sem eredményezi a szerződésnek a kamat-, költség- vagy díj tekintetében történő kedvezőtlen módosulását, amely az adósok által teljesítendő említett ellenszolgáltatásait magasabb mértékben határozzák meg a később kötött szerződések esetében.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat VI/2.1. pontja (1-89. kivonat) a szerződésnek rendes felmondását teszi lehetővé mindkét fél számára az adott üzletszabályzat keretei között, míg a VI/2.2. pont (1-89. kivonat) ilyen esetre a szerződés megszűnésének idejéről, a VI/2.4. pont (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), illetve a VI/2.5. pont (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), valamint a VI/2.5. pont (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), illetve a VI/2.6. pont (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat) a szerződésből származó követelések azonnali esedékességéről rendelkezik, előbbiek felmondás, utóbbiak bármely ok miatti, futamidő lejártát megelőző megszűnés esetére.

Az itt felsorolt szerződéses kikötések kívül esnek tehát azon a körön, amelyet az Elszámolási törvény 36. § (2) bekezdése értelmében a bíróság az eljárásban vizsgálhat. Ezért a másodfokú bíróság mindezen kikötésekre irányuló keresetet elutasította.

Tévedett azonban az alperes, amikor a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 3.1. pontját (1-89. kivonat), 4.3.1. pontját (1-89. kivonat), 4.4.1. pontját (9-89. kivonat), az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.5.1.1., 4.5.2.1. és 4.5.3.1. pontját (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonat), illetve a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 4.6.1.1., 4.6.2.1. és 4.6.3.1. pontját (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat), Hitel Üzletszabályzat 3.4. (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve a 3.6. pontját (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), Általános Üzletszabályzat I/1.6. pontját (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat) is olyannak tekintette, amelyek kívül esnek a jelen eljárásra meghatározott vizsgálati körön. Mindazok a szerződési kikötések ugyanis, amelyek a kamatok, költségek, díjak mértékét nem határozzák meg, hanem ezek mértéke tekintetében csupán utalnak a Hirdetményre vagy a mindenkor hatályos Hirdetményre, lehetőséget teremtenek a fogyasztó számára kedvezőtlen kamat, költség és díj változtatásra. E körben rámutat az ítéltábla, hogy az alperes által az Áruvásárlási kölcsönnél 2010. október 1. napjától, a Személyi kölcsönnél (ingatlan felújítási célú személyi kölcsönnél is), a Cetelem Áthidaló Hitelnél, a Cetelem Mentőöv Hitelnél 2010. szeptember 1. napjától 2014. március 14. napjáig, míg az Adósságrendező kölcsönnél 2014. február 28. napjától, jelenleg is alkalmazott

Hitelezési Üzletszabályzat 3.4. pontja (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hiteltermékénél alkalmazott Hitel Üzletszabályzat 2014. március 15. napjától jelenleg is hatályos 3.6. pontja (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi többi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 2010. szeptember 1. (az áruvásárlási kölcsön esetében 2010. október 1.) napjától 2013. január 31. napjáig hatályban volt 4.5.2.1., 4.5.3.1. pontjai (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonatok), a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 2013. február 1. (az Adósságrendező kölcsön esetében 2014. február 28.) napjától, jelenleg is hatályos 4.6.2.1., 4.6.3.1. pontja (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat) a mindenkori Hirdetményre, az Általános Szerződési Feltételek 3.1. pontja (1-89. kivonat) a hatályos Hirdetményre, az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi többi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 2010. szeptember 1. (az áruvásárlási kölcsön esetében 2010. október 1.) napjától 2013. január 31. napjáig hatályban volt 4.5.1.1., pontjai (1-8., 19-26., 36-43., 53-59., 69-75. kivonatok), a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 2013. február 1. (az Adósságrendező kölcsön esetében 2014. február 28.) napjától, jelenleg is hatályos 4.6.1.1. pontja (9-18., 27-35., 44-52., 60-68., 76-89. kivonat) a mindenkori hatályos Hirdetményre, míg az Általános Szerződési Feltételek 4.3.1. pontja (1-89. kivonat), 4.4.1. pontja (9-89. kivonat) a Hirdetményre utal mint amely a kamat, költség, díj mértékére irányadó. Ez utóbbi kikötések ugyan nem az aktuális hirdetményt jelölik meg, azonban a Hirdetményen a szerződéskötés időpontjában hatályos hirdetményt csupán a kikötésnek a régi Ptk. 207. § (2) bekezdés, illetve a Ptk. 6:86. § (2) bekezdése szerinti értelmezése mellett lehetne érteni, ugyanakkor ezeknek az értelmezési szabályoknak az alkalmazását a közérdekű keresettel indult eljárásokban a régi Ptk. 207. § (3) bekezdése, illetve a Ptk. 6:86. § (3) bekezdése kizárja. Ezáltal akként értelmezendő ez utóbbi megfogalmazás is, hogy a mindenkori hatályos Hirdetmény az irányadó a kamat, költség és a díj mértéke tekintetében.

A Hirdetményben közzétett kamatmérték, költség, valamint díj az alperes által egyoldalúan kerül meghatározásra. A Hirdetményt az alperes korlátozás nélkül, üzletpolitikai vagy gazdasági megfontolásai alapján szabadon módosíthatja, ezen belül a kamat, költség, díj tételeit is. Amennyiben erre az adott szerződés megkötését követően kerül sor, és e módosítás kihat a korábban megkötött szerződésekre is (mint ahogy a kérdéses kikötésekből következően kihat), fennáll annak a lehetősége, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor hatályos, a szerződés részévé vált kamat-, költség- és díjmértéket meghaladó fizetési kötelezettsége keletkezzék. Ily módon az említett kikötések mint egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések a törvény hatálya alá tartoznak, és ezek tisztességtelenségen alapuló érvénytelensége az Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdése szerint vizsgálendő.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Szerződési Feltételek 7.3. pontja (1-89. kivonat), amely az előtörlesztés lehetőségéről, illetve az ehhez kapcsolódó díjról rendelkezik, bár nem a kamat, költség vagy díj mértékének meghatározását utalja a Hirdetményre, mégis az imént említett kikötésekhez hasonló okból teremti meg a lehetőségét az előtörlesztési díj olyan, az adós számára hátrányos változásának, amelyre a fogyasztó a szerződéskötéskor nem számíthatott. Fennáll ugyanis annak lehetősége, hogy a szerződéskötést követően az alperes akként módosítsa a Hirdetményét, hogy leszállítja azt az összeghatárt, amely alatti fennálló tartozás esetén díjmentes az előtörlesztés. Ezzel a fogyasztó olyan előtörlesztési díj megfizetésére kényszerül, amely a szerződéskötéskor hatályos Hirdetmény alapján nem terhelte volna.

Az Áruvásárlási kölcsönnél 2010. október 1. napjától, a Személyi kölcsönnél (ingatlan felújítási célú személyi kölcsönnél), a Cetelem Áthidaló Hitelnél, a Cetelem Mentőöv Hitelnél 2010. szeptember 1. napjától 2014. március 14. napjáig, míg az Adósságrendező kölcsönnél 2014. február 28. napjától, a jelenleg is alkalmazott Általános Üzletszabályzat I/1.6. pontja (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-

75.,85-89. kivonat), illetve az Adósságrendező kölcsön kivételével valamennyi hiteltermékénél alkalmazott Általános Üzletszabályzat 2014. március 15. napjától, a jelenleg is hatályos I/1.6. pontja (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat), arra jogosítja fel az alperest, hogy – közzétételi kötelezettség mellett – bármikor egyoldalúan módosítsa az üzletszabályzatát (1-89. kivonat). Az Általános Üzletszabályzat kamatra, költségre és díjra vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz, így ezeknek a fogyasztóra hátrányos, egyoldalú megváltoztatásának lehetőségét is magában hordozza az üzletszabályzat egyoldalú módosítására való feljogosítás. Az I/1.6. pont 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonatok szerinti szövegébe iktatott további rendelkezés pedig kifejezetten a kamat, költség és díj fogyasztók számára kedvezőtlen megváltoztatásának lehetőségét rögzíti.

A valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat II/4.6. pontjának valamennyi kivonat szerinti szövegváltozata, az Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá tartozik az alábbiak miatt: A 1-3., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75., 85-89. kivonat szerinti szövegváltozat 1. mondata a kamat, költség és díj egyoldalú módosításnak, a 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat szerinti szövegváltozat 1. mondata a kamat, költség és díj egyoldalú, továbbá az egyéb feltételek fogyasztó számára kedvezőtlen módosításnak, valamint a szerződés egyoldalú módosításának feltételeiről rendelkezik. Így az Általános Üzletszabályzatnak a kamatot, költséget, illetve díjat érintő, kedvezőtlen egyoldalú módosítást lehetővé tevő II/4.6. pontja olyan kikötés, amely nem csupán utaló szabályt tartalmaz. Ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor mint a törvény hatálya alá tartozó kikötés érvénytelenségét érdemben vizsgálta. Alaptalanul sérelmezte az alperes a fellebbezésében azt, hogy az elsőfokú bíróság a szerződési kikötés további mondatainak tisztességtelenségét is érdemben vizsgálta, noha azok tartalmuk alapján nem tartoznak a törvény hatálya alá. Az Általános Üzletszabályzat II/4.6. pontja egy szerződési kikötés, amely csak egységesen vonható a törvény által megkövetelt vizsgálat alá, és annak egésze tisztességtelenségét megalapozza akár egy mondatának tisztességtelensége. Emiatt nem volt alapja a kikötés első mondatát követő részei önálló, mondatonkénti értékelésének.

A másodfokú bíróság a törvény hatálya alá tartozó szerződési feltételek esetében érdemben egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával a kikötések tisztességtelensége tekintetében. A kérdéses kikötések nélkülözik a kamat-, költség- és díjváltozás alperes általi érvényesítése feltételeinek olyan részletes, mindenre kiterjedő és átlátható kifejtését, amely alapján a fogyasztó már a szerződéskötéskor előre láthatta, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az ítéltábla az alábbiakat kívánja külön is kiemelni: a valamennyi hitelterméknél alkalmazott Általános Üzletszabályzat II/4.6. pontja a kamat, díj, költség ügyfél számára kedvezőtlen, egyoldalú módosításának lehetőségéről rendelkezik, mégpedig anélkül, hogy azoknak a követelményeket (első mondat 1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat szerinti szövege), illetve ezek mindegyikét (első mondat 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat szerinti szövege) felsorolná, amelyek esetében az Fkrtv. 4. § (1) bekezdése értelmében nem minősül tisztességtelennek az ilyen egyoldalú módosítást lehetővé tevő szerződési feltétel.

Az Általános Üzletszabályzat fentebb részletezett I/1.6. pontjának teljes szövege (1-13., 19-31., 36-48., 53-64., 69-75.,85-89. kivonat), illetve első bekezdése (14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat) arra vonatkozó utalást tartalmaz, hogy a közens jogszabályok által meghatározott körben és feltételek mellett van lehetőség az üzletszabályzat – ezáltal tehát a kamat, költség, díj fogyasztóra hátrányos – egyoldalú módosítására. E kikötés – éppen általános megfogalmazása miatt – nem képes eleget tenni az Fkrtv. törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja által támasztott átláthatóság követelményének. A 14-18., 32-35., 49-52., 65-68., 76-80. kivonat szerinti szöveg második bekezdése – bár több, a törvény 4. § (1) bekezdésében írt követelményt maga is megjelöl a módosítás feltételeként – ugyancsak híján van az átláthatóságnak.

Az Általános Szerződési Feltételek 4.5.1.3., illetve 4.6.1.3. pontjával összefüggésben az ítéltábla

utal a Hpt. szabályozásának jellege, valamint a Magatartási Kódex relevanciája körében fentebb kifejtettekre.

A másodfokú bíróság az elsőfokú perköltség meghatározásánál az ügy bonyolultságát, ebből fakadóan a jogi képviselők által kifejtett jogi képviseleti tevékenység időigényességét vette alapul. E körben hangsúlyosan értékelte, hogy a felperesi képviselő keresetlevelét lényegében gépiesen, az előkészítő eljárásban a felperes rendelkezésére álló kivonatok keresetbe emelésével szerkesztette meg, holott mind az alperes, mind az eljáró valamennyi bíróság számára sokkal kezelhetőbb áttekinthetőbb, és jelentősen kevesebb időt igénylő módon is előterjeszhető lett volna. Figyelembe vette a perköltség mértékénél a másodfokú bíróság, hogy a felperes az azonos tartalmú kikötéseket szükségtelenül külön - külön, akár háromnaponként – egyéb, a per tárgya szempontjából irreleváns rendelkezés megváltoztatása miatt – változó időállapotonként, valamint aszerint tette per tárgyává, hogy azok kamat-, költség- vagy díjmelést tesznek-e lehetővé, amivel csak ez utóbbi körülményre figyelemmel a betű szerint azonos kikötések azonos időállapotban is háromszor kerültek előadásra. A kérelem sajátos előterjesztése által a felperes keresete igen nehezen áttekinthetővé vált, amely az alperes jogi képviselője számára – az ügy egyébkénti, az átlagosnál nehezebb megítéléséhez képest is – kirívóan nagy terhet rótt a per során. Mindezt értékelve a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, de figyelemmel a 80. § (2) bekezdésének negyedik fordulataira is, az ítéltábla az első fokú perköltségre vonatkozó rendelkezést akként változtatta meg, hogy a felperest illető perköltséget mellőzte, és őt kötelezte az alperes első fokú részperköltségének megtérítésére.

Észlelte az ítéltábla, hogy az ítélet fellebbezési tájékoztatója téves, az Elszámolási törvény 33. § (2) bekezdése folytán irányadó Fkrtv. törvény 13. § (5) bekezdésének előírásával ellentétes tájékoztatót tartalmaz a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálásának lehetőségével kapcsolatban. Ugyancsak téves az un. ugró fellebbezés lehetőségére vonatkozó tájékoztató. Ezért ezeket a másodfokú bíróság mellőzni rendeli.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján a rendelkező részben írtak szerint részben megváltoztatta.

Mivel a pernyertesség és pervesztesség aránya között számottevő különbség nincs, ezért a másodfokú eljárásban a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a jogi képviselettel felmerült költségét mindkét fél maga viseli. Az alperes fellebbezésén lerótt 2.500.000 forint fellebbezési illetéket, melynek felét, 1.250.000 forintot a felperes köteles részére megtéríteni.

Budapest, 2015. július 9.

Dr. Németh László s.k.
tanácselnök

Dr. Molnár Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Merőtey Anikó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

